

Paul Raskin - Tariq Banuri - Gilberto Gallopin
Pablo Gutman - Al Hammond
Robert Kates - Rob Swart

BÜYÜK GEÇİŞ

Geleceğin Vaadi ve Cazibesi

(Küresel Senaryo Grubunun Bir Senaryosu)

Türkçe Söyleyen
Eren Kırmızıaltın

HERETİK

BÜYÜK GEÇİŞ

Geleceğin Vaadi ve Cazibesi

GREAT TRANSITION: The Promise and Lure of the Times Ahead

*Paul Raskin, Tariq Banuri, Gilberto Gallopin, Pablo Gutman,
Al Hammond, Robert Kates, Rob Swart*

The Essay was originally published in English by the Tellus Institute
(greattransition.org/gt-essay/), © 2002

Heretik Yayınları: 128 İktisat Serisi: 26

ISBN: 978-605-9436-95-3

©2026 Heretik Basın Yayın

Tüm hakları saklıdır. Yayıncı izni olmadan kısmen de olsa
fotokopi, film, vb. elektronik ve mekanik yöntemlerle çoğaltılamaz.

1. Baskı: Nisan 2026, Ankara

Türkçe Söyleyen : Eren Kırmızıaltın
Sayfa Düzeni ve Kapak: Ali İmren

Heretik Basın Yayın ve Organizasyon Tic. Ltd. Şti.

Aziziye Mahallesi, Kuloğlu Sok. 15/2, Çankaya, Ankara

Tel: +90 (312) 418 52 00 • Faks: +90 (312) 418 50 00

Sertifika No: 41952

İnternet Sitesi: heretik.com.tr

Twitter: twitter.com/heretikyayin

Instagram: instagram.com/heretikyayin

E-mail: info@heretik.com.tr

Bizim Büro Basım Evi Yayın ve Dağ. Hiz. San. ve Tic. Ltd. Şti.

Zübeyde Hanım Mah. Sedef Cad. 6/A Altındağ/Ankara

Sertifika No: 42488

İÇİNDEKİLER

Teşekkür	7
Önsöz	9
1. NEREDEYİZ?	13
Tarihsel Geçişler	13
Gezegensel Aşama	18
Dönüm Noktası.....	23
2. NEREYE GİDİYORUZ?	27
Birden Çok Gelecek.....	27
Küresel Senaryolar.....	29
İtici Güçler	35
Piyasa Odaklı Kalkınma ve Tehlikeler	39
Barbarlık ve Uçurum	43
Ütopycılık ve Pragmatizm Üzerine.....	48
3. NEREYE VARMAK İSTİYORUZ?	51
Sürdürülebilir Bir Dünya İçin Hedefler	51
Eğriyi Bükme.....	53
Reform Yolunun Sınırları.....	64
Sürdürülebilirlikten Arzu Edilebilirliğe.....	66

4. ORAYA NASIL ULAŞACAĞIZ?	75
Stratejiler.....	75
Değişimin Aktörleri	79
Küreselleşmeyi Medenileştirmek	107
5. GELECEĞİN TARİHİ	109
Prolog.....	109
Piyasa Coşkusu, Kesinti ve Canlanma.....	112
Kriz	121
Küresel Reform.....	123
Büyük Geçiş.....	131
Epilog.....	136
6. GEÇİŞİN ŞEKLİ	139
Kaynakça	145

ÖNSÖZ

“Gelecek her zaman şimdidedir; bir vaat, bir cazibe ve bir baştan çıkarma olarak.”

Karl Popper

Küresel geçiş başladı, gezegensel bir toplum önümüzdeki yıllarda biçimlenecek. Ancak bunun nasıl sonuçlanacağı belirsiz. Mevcut eğilimler, bu yolculuğun yönünü belirlese de varış noktasını belirleyemez. Yarının dünyası, çevresel ve toplumsal çatışmaların nasıl çözüleceğine bağlı olarak, çok farklı şekiller alabilir. Karamsar bir bakış açısıyla, yoksullaşmış insanlarla, yok olan kültürlerle ve tahrip olmuş doğayla dolu kasvetli bir geleceği hayal etmek ne yazık ki hiç de zor değil. Pek çok kişi, bu tehditkâr senaryo dünyasını en olası gelecek olarak görüyor. Ama bu kaçınılmaz değil. İnsanlık öngörme, seçim yapma ve eyleme geçme gücüne sahiptir. İmkânsız gibi görünse de, yaşam kalitesinin yüksek ve insanlar arası dayanışmanın olduğu sağlıklı bir gezegene geçiş mümkündür.

Elinizdeki çalışma bu mümkünlüğün ayrıntılı hikâyesini sunmakta. Bu çalışma, analiz, tahayyül ve angajmanı bir araya getirir. Bir analiz olarak, dünya gelişiminin tarihsel

köklerini, mevcut dinamiklerini ve gelecekte karşılaşabileceği tehlikeleri ele alır. Bir tahayyül olarak, uzun dönemli alternatif küresel senaryoların anlatılarını sunar ve bunların olası sonuçlarını tartışır. Bir angajman olarak ise, bu senaryolardan biri olan *Büyük Geçiş*'i hayata geçirmeyi amaçlar ve bunun için gerekli stratejileri, değişim aktörlerini ve yeni bir küresel gündemin dayandığı değerleri tanımlar.

Bu rapor, sürdürülebilirliğe geçiş için gerekli koşulları incelemek üzere Stockholm Çevre Enstitüsü tarafından 1995 yılında kurulan Küresel Senaryo Grubu'nun (KSG) uzun yıllara yayılan çalışmalarının sonucunda ortaya çıkmıştır. Yıllar içinde KSG, uluslararası kuruluşlar için önemli senaryo değerlendirmeleri hazırlamış ve dünyanın dört bir yanındaki meslektaşlarıyla iş birliği yapmıştır. *Büyük Geçiş*, bir üçlemenin üçüncü halkasıdır: İlki olan *Branch Points* (Gallopín vd, 1997), KSG'nin senaryo çerçevesini tanıtmış, ikincisi *Bending the Curve* (Raskin vd, 1998), geleneksel kalkınma senaryoları içinde sürdürülebilirliğin uzun vadeli risklerini ve olasılıklarını incelemiştir. *Büyük Geçiş*, bu iki çalışmanın üzerine inşa edilmiştir.

“Sürdürülebilir kalkınma” kavramının uluslararası söylemde yer edinmesinin üzerinden yirmi yılı aşkın bir süre geçti. Kavram sayısız toplantıya, bildirgeye ve kimi zaman da eyleme ilham verdi. Ancak biz, 1992 Rio Dünya Zirvesi'nden bu yana süregelen bu *ilk dalga* sürdürülebilirlik girişimlerinin, dünyadaki tehlikeli gelişmeleri tersine çevirmek için yetersiz olduğu kanaatindeyiz. Artık yeni bir dalganın başlaması gerekiyor: şimdiye dek sadece sürdürülemezliğin semptomlarını hafifleten, ama hastalığı tedavi edemeyen

yüzeysel reformların ötesine geçen bir dalga. *Yeni bir sürdürülebilirlik paradigması*, konvansiyonel değerlerin, ekonomik yapıların ve toplumsal düzenlerin hem geçerliliğini hem de arzulanırlığını sorgulamalıdır. Tüm insanlık ailesi için medeni bir küreselleşme biçimi öneren olumlu bir vizyon sunmalıdır.

Bu *Geçiş* ancak, dünya toplumunun belirleyici aktörleri karşı karşıya olunan zorlukların doğasını ve ciddiyetini kavrayıp gündemlerini buna göre yeniden şekillendirme fırsatını değerlendirebilirse gerçekleşebilir. Birlikte ve etkileşim içinde hareket ettiklerinde, yeni bir sürdürülebilirlik paradigmasını ileriye taşıyabilecek (ilk üçü küresel) dört temel değişim aktörü vardır. Bunlar, hükümetlerarası örgütler, ulusötesi şirketler, sivil toplum (özellikle sivil toplum kuruluşları ve manevi topluluklar aracılığıyla), ve dördüncüsü, daha soyut ama en temel unsur: değişim gerekliliğine dair geniş bir toplumsal farkındalığı ve yaşam kalitesi, insani dayanışma ve çevresel sürdürülebilirliği vurgulayan değerlerinin yayılması .

Küresel değişim hızlanıyor, çelişkiler derinleşiyor. Yeni düşünme, eyleme geçme ve var olma biçimlerine acilen ihtiyaç var. *Büyük Geçiş*'i zorunlu kılan şey gereklilik ise, insanlık için çekici olan şey de tarihsel bir fırsatın, adil, barışçıl, özgür ve sürdürülebilir bir dünya kurma fırsatının olmasıdır. İşte bu, yirmi birinci yüzyılın vaadi ve cazibesidir.